

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

249108

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
การทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วย
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สายฝน บัวหลวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2553

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
การทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วย
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สายฝน บัวหลวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
การทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เสนอโดยนางสายฝน บัวหลวง เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกูล จันทสุนทร)
วันที่ 27 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ทองแผ่)

.....กรรมการ
(ดร.เนติ เฉลยวาเรศ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาลัย เนรานนท์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของ ชำร่วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.เนติ เฉลยวาเรศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาลัย เนรานนท์
ชื่อนักศึกษา	สายฝน บัวหลวง
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

249108

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร
การฝึกอบรมเรื่องการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง
การทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม 4) ประเมินผลและ
ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2
โรงเรียนอนุบาลพัฒนานิคม ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบ
ง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบ
สัมภาษณ์ 3) แบบทดสอบวัดความรู้มีค่าความเชื่อมั่น 0.906 4) แบบประเมินทักษะการ
ปฏิบัติงานและ 5) แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
การทดสอบที (t – test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีความต้องการในการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรมควรเน้นการศึกษาแหล่ง
เรียนรู้จากภูมิปัญญาและการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมรายได้ของ
นักเรียนและทำให้นักเรียนมีแนวคิดในการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. หลักสูตรฝึกอบรม องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย
โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา เวลาในการฝึกอบรม กิจกรรมในการฝึกอบรม สื่อประกอบการ
ฝึกอบรม การวัดและประเมินผลเนื้อหาประกอบด้วยหน่วยที่ 1) สบุนไพรไทยน่ารู้ 2) สบู่
สบุนไพรของใช้ในชีวิตประจำวัน 3) สบู่สบุนไพรจากสองมือเรา 4) ของชำร่วยแทนใจ

3. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 วัน ทำการทดสอบ ประเมินทักษะปฏิบัติงาน สอบถามความคิดเห็น ดำเนินการฝึกอบรมโดยการบรรยาย สาธิต ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติงานและใบกิจกรรม

4. การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตรนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 การประเมินทักษะปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินปรับปรุงหลักสูตรหลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้ได้ปรับในหน่วยที่ 1 สมุนไพรไทยนำรู้ปรับวิธีทัศนให้มีความยาวขึ้นปรับเนื้อหาและเวลาการบรรยายให้น้อยลงเพิ่มกิจกรรมนักเรียนและหน่วยที่ 4 ของช่วยแนะใจเพิ่มเวลาบรรยายประกอบการสาธิต ลดการปฏิบัติงานให้น้อยลง

Thesis Title	Development of a Training Curriculum on making 'Herbal Soap Used for Gifts', Career and Technology Learning Substance Group for Prathomsuksa 4 Students
Thesis Advisors	Dr. Neti Chaloeysares Asst. Prof. Alai Nelanon
Name	Saifon Bualuang
Concentration	Curriculum and Instruction
Academic Year	2010

ABSTRACT

249108

The objectives of this research were to 1) study basic information to develop a training curriculum on making 'Herbal Soap Used for Gifts', Career and Technology Learning Substance Group for Prathomsuksa 4 students, 2) develop the aforementioned training curriculum, 3) trial the developed training curriculum and 4) evaluate and improve the training curriculum. The sample drawn using a simple random sampling was 30 Prathomsuksa 4/2 students from Anuban Phattana Nikhom School during the academic year of 2010. The instruments using in this research were 1) a questionnaire, 2) an interview form, 3) a knowledge test to a reliability of 0.906, 4) a work skill evaluation and 5) a student's attitude test toward the developed training curriculum. The data were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation, t-test and content analysis.

The results were as follows:

1. from studying basic information, it was found that the students had a need for this training curriculum. The information also showed that the students should study this curriculum through a wise teacher and practical activities in order to support students to have some income and help them to be conservative to their local wisdom.
2. the training curriculum comprised of principles, objectives, structure and content, training time, activities, training media, assessment and evaluation with these units: 1) Thai herbs, 2) herbal soap in daily life, 3) herbal soap from our hands and 4) gifts.

3. the trial was happened for 2 days in these processes: testing, evaluating work skills, interviewing their opinion, training by lecturing, demonstrating, studying from learning sources, practicing and doing activity sheets.

4. the evaluation showed that students had more understanding after taught using the developed curriculum at a significance level of .05. The students had good-leveled work skills and the highest-leveled opinion. The improvement should be in the unit 1: Thai herbs – VDO and activities timing should be increased but lecture timing should be decreased. In the unit 4: Gifts – lecture and demonstration timing should be increased but practice timing should be decreased.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจาก ดร.เนติ เฉลยวาเรศ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภัย เนรานนท์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ซึ่งท่านได้สละเวลาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย จนวิทยานิพนธ์นี้ลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ ด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ทองแผ่ ประธานสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนคณะกรรมการสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนทุกท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทรเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนกรรมการสถานศึกษาและคณะครูทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองหลักสูตรในการวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและคุณประโยชน์ใดๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการะคุณบิดา มารดา ผู้เป็นบุพการีแห่งชีวิต ตลอดจน คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สายฝน บัวหลวง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรบ.....	14
ความหมายของการฝึกอบรบ.....	14
วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรบ.....	15
ความสำคัญของการฝึกอบรบ.....	16
องค์ประกอบของหลักสูตรการฝึกอบรบ.....	19
ประเภทของการฝึกอบรบ.....	22
ประโยชน์ของการฝึกอบรบ.....	25
เทคนิคการฝึกอบรบ.....	28
กระบวนการและการดำเนินการในการฝึกอบรบ.....	32
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรบ.....	35
การประเมินหลักสูตรการฝึกอบรบ.....	39

บทที่ 2 (ต่อ)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี.....	42
ทำไมต้องเรียนการงานอาชีพและเทคโนโลยี.....	42
เรียนรู้อะไรในการงานอาชีพและเทคโนโลยี.....	43
คุณภาพผู้เรียน.....	43
สาระและมาตรฐานหลักสูตร.....	44
มาตรฐานและตัวชี้วัดระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	45
การทำสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วย.....	46
ความหมายเกี่ยวกับสมุนไพร.....	46
ประวัติของพืชสมุนไพร.....	47
ประวัติการใช้สมุนไพรในประเทศไทย.....	48
ประโยชน์ของสมุนไพร.....	49
สมุนไพร.....	50
สมุนไพรที่นำมาเป็นส่วนผสมของสบู่.....	53
ความหมายของคำว่าของชำร่วย.....	56
ประวัติ ความเป็นมาของของชำร่วย.....	58
ประเภทของของชำร่วย.....	59
โครงสร้างงานศิลปะเพื่อใช้ในการออกแบบของชำร่วย.....	63
หลักการประดิษฐ์ของชำร่วย.....	64
ของชำร่วยตามวัฒนธรรมไทย.....	67
โอกาสในการใช้ของชำร่วย.....	68
ความรู้ความเข้าใจ.....	69
ความหมายของความรู้ความเข้าใจ.....	69
ทฤษฎีความรู้.....	71
การวัดความรู้ความเข้าใจ.....	73
ทักษะปฏิบัติงาน.....	76
ความหมายของทักษะปฏิบัติ.....	76
ประเภทของทักษะปฏิบัติ.....	77
การสอนทักษะการปฏิบัติ.....	78
รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะปฏิบัติ.....	79

บทที่ 2 (ต่อ)

การวัดทักษะปฏิบัติ.....	82
เครื่องมือวัดทักษะปฏิบัติ.....	85
ความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรม.....	87
ความหมายของความคิดเห็น.....	87
ประเภทความคิดเห็น.....	89
องค์ประกอบของความคิดเห็น.....	90
ความสำคัญของความคิดเห็น.....	91
วิธีการวัดความคิดเห็น.....	92
ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล.....	94
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	96
งานวิจัยในประเทศ.....	96
งานวิจัยต่างประเทศ.....	98

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	101
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย(Research) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	101
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา(Development) : การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง.....	105
ขั้นตอนที่ 3 วิจัย(Research) : ทดลองใช้หลักสูตร.....	108
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา(Development) : ประเมินผลปรับปรุงหลักสูตร....	116

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	119
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย(Research) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	116
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา(Development) : การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง.....	127
ขั้นตอนที่ 3 วิจัย(Research) : ทดลองใช้หลักสูตร.....	128
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา(Development) : ประเมินผลปรับปรุงหลักสูตร.....	133

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	135
สรุปผลการวิจัย.....	136
อภิปรายผล.....	138
ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้.....	141
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป.....	142

บรรณานุกรม.....	143
ภาคผนวก.....	152
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ.....	153
ภาคผนวก ข เครื่องมือในการวิจัย.....	160
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ข้อมูล.....	259
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	275
ภาคผนวก จ ภาพกิจกรรมการฝึกอบรม.....	277
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	289

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1	สรุปขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม.....
ตาราง 2	สรุปขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม.....
ตาราง 3	สรุปขั้นตอนที่ 3 (research) ทดลองใช้หลักสูตร.....
ตาราง 4	สรุปขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร.....
ตาราง 5	แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....
ตาราง 6	จำนวนและร้อยละความต้องการเนื้อหาการฝึกอบรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....
ตาราง 7	จำนวนและร้อยละข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานที่อบรม วัน เวลา.....
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)การทดสอบความรู้ ก่อนและหลังการฝึกอบรม.....
ตาราง 9	ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะปฏิบัติงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....
ตาราง 10	ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสอบถามความคิดเห็นของ นักเรียนที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4/2.....
ตาราง 11	การปรับปรุงหลักสูตรการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ภาพ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรตามแนวคิดของ ทาบา(Taba).....	19
ภาพ 3 กระบวนการของการฝึกอบรมของธงชัย สันติวงษ์.....	34
ภาพ 4 การวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย.....	86